HUYỀN THOẠI Rollei về máy ảnh

Thế giới nhiếp ảnh chúng ta ngày nay đang được thụ hưởng những thành quả kỹ thuật tân kỳ, ngoạn mục của những những nhà sáng chế máy ảnh Digital (kỹ thuật số), những siêu phẩm của những hãng sản xuất máy ảnh danh tiếng như Nikon, Canon, Pentax, Sony, Olympus nay có thêm Leica... đang ào ạt chiếm lĩnh thị trường nhiếp ảnh khắp thế giới.

Sự tiện lợi rõ nét dễ nhận ra nhất là quá trình ra hình: máy ảnh Digital nhanh, dễ dàng cho chỉnh, sửa ảnh hơn là máy chụp bằng phim. Về độ nét, sắc độ của ảnh... gần đây nhất là các nhà sản xuất đã cho ra thị trường những máy ảnh chuyên nghiệp Digital - Full Frame, với một khung hình bằng 24.6 triệu điểm ảnh, có độ bắt sáng (ISO) lên tới 12800! hay với tốc độ cực nhanh 9 frame per second... phải công nhận rằng kỹ thuật máy ảnh Digital đã ngày càng chinh phục và làm thỏa mãn cho dân chơi ảnh từ tài tử tới chuyên nghiệp dù khó tính nhất. Tiền nào của ấy cứ thế mà lựa theo nhu cầu và sở thích.

Thế nhưng, cũng chẳng có mấy người để ý so sánh chất lượng cuối cùng giữa hai loại ảnh: chụp bằng digital và ảnh chụp bằng máy phim. Một *"nghi vấn"* của dân chơi ảnh lâu năm thường bàn tán là có cảm giác ảnh của máy Digital có vẻ như *"khô khan"* tuy sắc nét, màu sắc đẹp rực rỡ nhưng hình như thiếu phần *"hồn"*... chuyện này rất khó để chứng minh và giải thích.

Xin mời quí vị cùng chúng tôi lội ngược dòng thời gian tìm về một loại máy ảnh danh tiếng đã trở thành Huyền Thoại trong làng ảnh thế giới nói chung và nhiếp ảnh VN nói riêng với bài viết rất công phu Máy ảnh Rollei song kính của nhiếp ảnh gia Lê Ngọc Minh (Hoa Kỳ). Những người hiểu biết có tính cách học thuật về các loại máy ảnh chụp phim của giới cầm máy trong làng ảnh Việt Nam cực hiếm. Lê Ngọc Minh là một trong số này. Ông cũng là đồng tác giả với những loạt bài rất giá trị khác về máy ảnh như: Hasselblad, Leica M, Leica R, Zeiss Ikon Contarex... những máy đã từng "Vang Bóng Một Thời"...

Tưởng cũng xin cần được nhắc lại nhiếp ảnh gia Lê Ngọc Minh hiện đang biên soạn sách *"Lịch sử Nhiếp Ảnh Việt Nam"*. Trước khi tham khảo Huyền Thoại về máy ảnh Rollei và thưởng thức một số tác phẩm ảnh nghệ thuật của Lê Ngọc Minh, các NAG Việt Nam và quốc tế, mời quý vị theo dõi cuộc phỏng vấn của VNTB với nhiếp ảnh gia Lê Ngọc Minh.

NĐH: Chào ông LNM xin ông vui lòng cho biết, động lực nào khiến ông viết một bài dài và rất đầy đủ về máy Rolleiflex song kính?

LNM: Thưa anh NĐH, tôi là một trong những người yêu thích sửdụng máy ảnh cỡ trung, nói chung là những máy chụp cỡ phim 120, 220 hoặc nói một cách khác, phim cỡ 6x6 cm, 6x7 cm và 6x9 cm... Trong số những máy cỡ trung, tôi đã từng sở hữu và chụp các máy Mamiya C330 cỡ 6x6 cm, Mamiya RB 67 cỡ 6x7 cm, Bronica SQ cỡ 6x6 cm, Hasselblad 500 CM cỡ 6x6 cm... nhưng tôi đặc biệt thích thú với việc chụp bằng máy Rolleiflex TLR 6x6 cm. Chỉ những ai đã từng "ôm" chiếc máy này trong tay, say sưa chụp hết cuộn phim này tới cuộn phim khác... mới thấu hiểu được nỗi đam mê của người sở hữu và chụp bằng chiếc máy này... Những người ảnh Việt Nam thế hệ trước và cùng thời với tôi đa số đều yêu thích chiếc máy Rolleiflex. Chiếc máy vừa là một tác phẩm Mỹ thuật, vừa là một tác phẩm Kỹ thuật độc đáo!

Ảnh chụp trong một buổi săn ảnh tại Lăng Ông, Bà Chiểu, với ca sĩ Tâm Đan là người mẫu, cùng các nhà nhiếp ảnh Phạm Văn Mùi, Nguyễn Cao Đàm, Nguyễn Mạnh Đan, Lê Anh Tài, Bùi Quý Lân, Lý Lan Siêu, Trần Phong Cừ, Nguyễn Văn Thông. Ông Nguyễn Huy Trực, người ngồi phía tay phải, vừa tạ thế tháng 10/2009. Gần như toàn thể quý vị nhiếp ảnh gia hàng đầu Việt Nam của thời đệ nhất và đệ nhị Việt Nam Cộng Hòa đều mang máy ảnh Rollei song kính, (thời gian chụp khoảng 1962) Ảnh: Lê Ngọc Minh)

Với kích thước và trọng lượng nhỏ, nhẹ, gọn và nằm trong tay như một tác phẩm điêu khắc... Nếu bạn có dịp mở bên hông máy ra xem, bạn sẽ thấy các bánh xe, các cơ phận bằng đồng thau vàng chói, ăn khớp với nhau chặt chẽ và chính xác như các cơphận của chiếc đồng hồ Omega, Rolex sản xuất tại Thụy Sĩ...

Còn hệ thống thấu kính của Rollei là một hệ thống quang kính cực kỳ tinh vi và chính xác không thua gì cái kính hiển vi... Tất cả những thứ đó giúp cho chúng ta chụp được tấm ảnh thể hiện được tâm tư của con người ảnh, làm sao mà chúng ta không viết về nó cho cả làng cùng thưởng thức? Vì vậy tôi đã bỏ hơn một năm vừa sưu tầm tài liệu, vừa viết về một tác phẩm kỹ thuật và mỹ thuật tuyệt tác của Đứ !

NĐH: Bây giờ chúng ta đang đi vào thời đại máy ảnh kỹ thuật số. ông còn xử dụng loại máy ảnh mà ông đã từng một thời mê thích nữa không?

LNM: Thưa anh Huân, theo cách suy nghĩ của riêng tôi thì máy ảnh chỉ là một phương tiện! Trong một thời đại kỹ thuật số có tốc độ phát triển tới chóng mặt, nếu chúng ta còn có thời gian để bận rộn cho việc chụp bằng phim... tráng phim trong hóa chất... theo quá trình của nhiếp ảnh cổ điển thì cũng nên lắm chứ

Máy ảnh chụp bằng phim tưởng chừng như bị quên lãng và dường như đang trở thành sản phẩm hiếm hoi trong thời đại ngày nay.

vì đó là một điều rất thú vị. Vẫn có nhiều người nhiếp ảnh say mê thực hiện những kỹ thuật gọi là cổ ấy, ở bên Mỹ, tôi vẫn thấy những lớp huấn luyện nhiếp ảnh chụp phim, tráng phim... mà vẫn không bị gọi là loại nhiếp ảnh cổ điển... Kodak vừa mới sản xuất phim màu Ektar phẩm chất siêu phàm cho nhiếp ảnh phim...

Người ta vẫn còn thực hiện những phương pháp cổ đó, có những lớp huấn luyện và những nơi bán hóa chất, giấy... cho loại nhiếp ảnh đó, thì tôi nghĩ là vẫn còn giá trị riêng biệt của loại ảnh mà ta gọi là *"cổ điển"* này.

Bây giờ vào thời đại digital, tuy tôi cũng có dùng máy ảnh kỹ thuật số vì tính cách nhanh và tiện của chúng, nhưng những khi rảnh rỗi, tôi vẫn cùng một hai bạn ảnh lang thang săn hình trong vùng sa mạc California bằng máy Rolleiflex TLR với phim đen trắng Ilford XP2 Super... Không những thế, xen lẫn với máy Rollei, tôi vẫn còn sử dụng máy Hasselblad, Leica M, Leica R và Zeiss Ikon Contarex... những máy đã từng *"Vang Bóng Một Thời"* và chúng tôi vẫn còn vô cùng thích thú khi được ôm chúng, chụp, rồi về nhà tráng phim, phóng ảnh...

NĐH: Ông có kỷ niệm nào đáng nhớ nhất về Rollei?

LNM: Thưa anh Huân, tôi hiện đang sở hữu 84 máy ảnh chụp phim với hơn 100 ống kính, trong số đó có chiếc Minox chụp phim 9 mm cho tới máy Linhof chụp phim 8x10 inches!

Chuyện mà tôi nhớ mãi là chuyện mà tôi mua được chiếc Rollei thật mới, thật tốt và thật rẻ, của một ông trung niên người Pháp ở ngay quận Orange, nơi tôi cư ngụ. Số là một hôm tôi đi hớt tóc, tôi đọc được một mẩu quảng cáo đại khái là *"Muốn bán một máy ảnh Rolleiflex 6x6 cm, hai ống kính, tình trạng tốt, giá 500 $"*. Tôi ngạc nhiên vì máy Rollei hai ống kính chắc là Rolleiflex SL 66 với hai ống kính, mà máy này thì làm gì có giá đó, cho dù Rolleiflex TLR thì giá cũng còn cao hơn nhiều!

Sau khi hớt tóc, tôi điện thoại cho ông sở hữu chủ và sau đó ghé ngay nhà ông ta xem cái máy. Ông đưa cho tôi xem cái Rolleiflex, đây đúng là cái máy mà tôi vẫn mong mỏi tìm kiếm: Rolleiflex TLR đời F, số hiệu 2 triệu 8, ống kính Planar 3.5 với 6 thấu kính (dân chơi Rollei chính cống bà lang Trọc thích máy f:3.5 hơn là loại máy f:2.8). Tôi hỏi thăm thì thấy ông từ Pháp di cư sang đây, tôi bèn giở cái tiếng Tây bồi, rỉ xét của tôi ra nói chuyện với ông! Ông thích thú vì chắc lâu lắm (!) mới có người khách lạ vô tình biết nói tiếng Pháp, ông nói chuyện tía lia với tôi bằng tiếng Pháp. Hỏi tại sao ông lại bán đi, ông nói: "Tôi mua cái Rollei này ở Pháp rồi dọn sang đây, đã 8 năm rồi. Bên này mua phim thì khó khăn, chụp xong không có chỗ rửa, nếu tìm được chỗ rửa thì quá đắt, 16 đôla cho 12 tấm ảnh 10x10 cm, vợ tôi đòi tôi bán nó đi, mua cái máy vingt quatretrente six dễ mua phim và đưa phóng ảnh rẻ hơn!".

Quả thật, đó là năm 1980, phim cỡ thì 6x6 khó mua, mấy tiệm rửa ảnh 1hour còn chưa ra đời, rửa cuộn phim 35 mm còn mất 45 ngày! Cuối cùng, ông bảo tôi: *"Vì anh biết nói tiếng Pháp, tôi để cho anh 400$"*. Dĩ nhiên là tôi mua liền. Chiếc máy mới toanh, quả thật ông mua từ Pháp, vì trên nóc máy có hàng chữ *"Importé d'Allemagne, Télos, Paris"*; Telos là nhà nhập cảng máy ảnh lớn của Pháp ở Paris; thời giá cái Rollei hồi đó là khoảng 800$. Tôi gửi máy cho chi nhánh của Rollei ở Colorado lau dầu và chỉnh sửa, hết 125$ và đó là một trong hai chiếc Rollei mà tôi còn giữ đến tận hôm nay.

NĐH: Khi sở hữu một số lượng máy ảnh và ống kính lớn như vậy anh đã là một camera collector rồi còn gì, xin anh có thể tiết lộ cho độc giả biết anh thích hoặc có những máy ảnh và ống kính nào mà anh cho là quý hiếm nhất bây giờ?

LNM: Thưa anh, loại máy mà tôi thích nhất nhưng không có chiếc nào và giờ này thì không hy vọng gì tìm được chiếc máy tốt với dăm ba ống kính, là chiếc máy Alpa đời 9d tới Alpa đời 11si, do hãng Pignons AG, sản xuất tại thành phố Ballaigues, Thụy Sĩ. Đây là chiếc máy ảnh mà hãng sản xuất chủ đích sản xuất sao cho có phẩm chất siêu phàm mà không cần để ý đến giá cả và cũng chính điều này đã làm cho hãng không cạnh tranh nổi với mấy hãng sản xuất máy của Nhật, sản xuất máy ảnh hào nhoáng hơn và giá cũng rẻ hơn nhiều! Năm 1979, hãng chính thức ngưng sản xuất, một tiệm ảnh bán qua đường bưu điện ở New York còn khoảng 20 chiếc, bán tống bán tháo đi với giá 400$ một cái thân máy... hồi đó tôi không biết nhiều về máy, tự nghĩ, nếu hãng Alpa ngưng sản xuất, sau này sẽ không còn ống kính nữa nếu mình muốn mua thêm, do đó, tôi đi mua bộ Nikon F2, cái thân máy cũng khoảng 400$! Nay nghĩ lại, thấy mình sao ngu đần dại dột quá, vì một chiếc Alpa 9d tới 11si, nếu còn nguyên hộp, cách đây khoảng 10 năm, giá là 25 ngàn đôla một cái thân máy! Ngày nay chắc còn cao hơn! Quý vị có thể đọc bài viết về loại máy Alpa này trên mạng vnuspa.org.

NĐH: Sau cùng ông có điều gì muốn bày tỏ cùng các nhiếp ảnh gia thân hữu bên xứ Úc xa xôi?

LNM : Thưa anh, tôi xin mạn phép thưa cùng các thân hữu nhiếp ảnh Việt bên Úc là, theo tôi, máy ảnh chỉ là một phương tiện... nếu phim, giấy, hóa chất đến rồi đi, thì có thể một ngày nào đó, digital rồi cũng đi thôi... Cái còn lại là lòng yêu thích nhiếp ảnh, tôi mong rằng, nó sẽ còn mãi mãi tồn tại trong lòng chúng ta, tiếp bước các bậc đàn anh, đem Nhiếp ảnh Việt Nam đến cùng thế giới.

NĐH: Xin thay mặt ban biên tập VNTB và độc giả bên thềm năm mới 2010 xin cám ơn sự ưu ái đặc biệt của nhiếp ảnh gia Lê Ngọc Minh xin kính chúc ông và gia đình được nhiều sức khỏe hạnh phúc và bình an.

***Nguyễn Đạo Huân**

Sydney những ngày đầu năm 2010

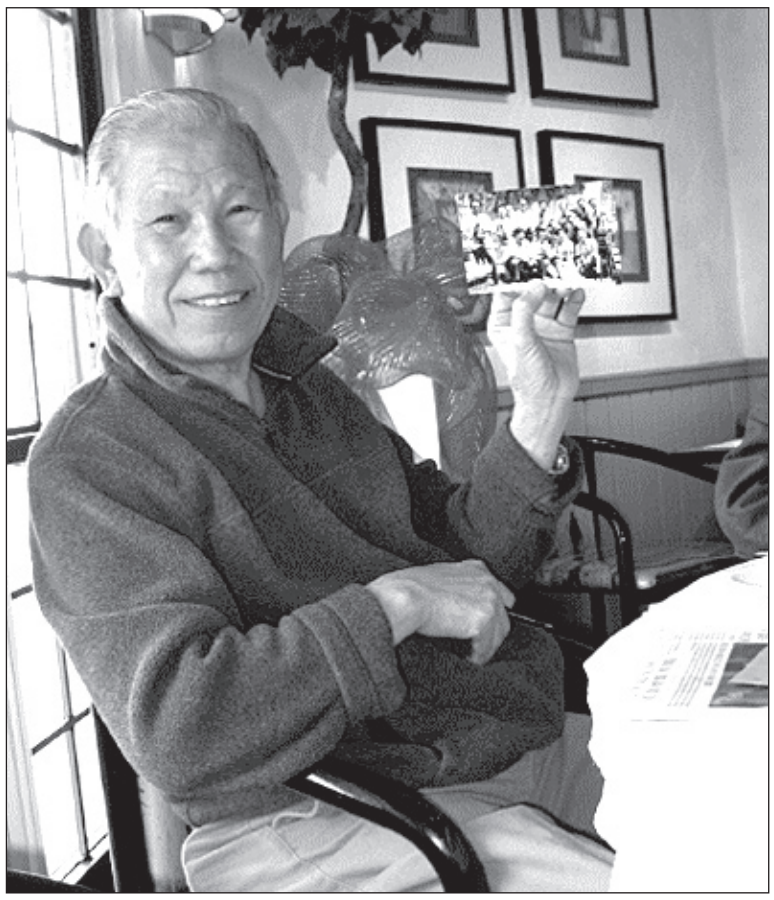

Nhiếp ảnh gia Lê Ngọc Minh.

*Quý vị có thể đọc chi tiết ở **website: www.vnuspa.org**